

Робоча програма складена на основі навчальної програми з дисципліни «Біографічний метод в системі психологічних методів»

Розробники: доктор соціологічних наук, професор В.І.Подшивалкіна

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри _соціальної і прикладної психології_

Протокол від "20" червня 2019 року № 8

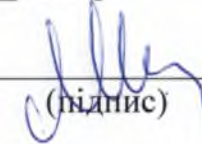
Завідувач кафедрою __соціальної і прикладної психології__

"20" червня 2019 року Подшивалкіна В.І.

Схвалено навчально-методичною комісією (НМК) факультету психології та соціальної роботи

Протокол № 1 від "30" серпня 2019 р.

Голова НМК

(підпис)

(Кременчуцька М.К.)
(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

_____

Протокол № __ від. " __ " _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____
(підпис)

(_____)
(прізвище та ініціали)

Переглянуто та затверджено на засіданні кафедри

_____

Протокол № __ від. " __ " _____ 20__ р.

Завідувач кафедри

_____
(підпис)

(_____)
(прізвище та ініціали)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь спеціальність, спеціалізація, вищої освіти	знань, рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
			денна форма навчання	заочна форма навчання
Загальна кількість: кредитів –3 годин –90 залікових модулів 1 змістових модулів 2 ІНДЗ* – немає	Галузь знань 05 "Соціальні та поведінкові науки" Спеціальність «Психологія» Рівень вищої освіти: Третій рівень вищої освіти (доктор філософії)	053	За вибором студента	
			<i>Рік підготовки:</i>	
			2 й	-й
			<i>Семестр</i>	
			1 -й	-й
			<i>Лекції</i>	
			8 год.	год.
			<i>Практичні, семінарські</i>	
			год.	год.
			<i>Лабораторні</i>	
			год.	год.
			<i>Самостійна робота</i>	
			82 год.	год.
у т.ч. ІНДЗ*: - год.				
Форма підсумкового контролю: залік				

1. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета дисципліни “ Біографічний метод в системі психологічних методів” полягає у створенні умов для засвоєння докторантами самостійного використання біографічного методу у психологічних дослідженнях.

Завдання

- оволодіння докторантами фундаментальними поняттями і принципами якісного аналізу психологічних явищ і процесів;

- вивчення особливостей біографічного методу та вимог до його використання у психології

-оволодіння докторантами етичними, правовими та професійними стандартами біографічних досліджень.

Процес вивчення дисципліни спрямований на формування елементів наступних **компетентностей**:

КСП. 09 поглиблені знання про використання біографічного методу в психології, як метода синтетичного опису людини як особистості і суб'єкта діяльності.

Очікувані результати навчання. У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен

-знати особливості ретроспективного аналізу, як опису індивідуальності, що проводиться post factum на підставі відомостей, почерпнутих з документальних джерел;

-знати особливості застосування каузометричного аналізу, який встановлює зв'язки між різними подіями життя на підставі власних оцінок випробуваного.

На вивчення навчальної дисципліни відводиться 90 годин, що становить 3 кредити ЄКТС.

2. Зміст навчальної дисципліни

Змістовий 1. Методологічні та методичні проблеми використання біографічного методу в психології

Тема 1. Історія й основні напрямки біографічних досліджень. Життєвий шлях людини і його біографія. Повсякденна і біографічна свідомість. Соціальний час і час життя.

Тема 2. Біографія як поле психологічної інформації. Біографічні події. Життєві обставини. Багатофазність життєвого шляху людини. Типологія життєвих описів. Структура життєвого досвіду.

Тема 3. Методи аналізу біографій: метод ілюстрації, метод аналізу змісту, статистичний метод, типологічний метод, метод дослідження семантичних полів, наративний аналіз.

Змістовий модуль 2. Етичні, правові та професійні стандарти біографічних досліджень

Тема 1 Сфери застосування біографічного методу в психології.

Переваги й обмеження біографічного методу.

Тема 2. Етичні та професійні стандарти біографічних досліджень

Тема 3. Правові вимоги щодо збору та використанню біографічних даних

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма					Заочна форма						
	усього	у тому числі					усього	у тому числі				
л		п	лаб	інд	с.р.	л		п	ла б	інд	с.р.	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий 1. Методологічні та методичні проблеми використання біографічного методу в психології												
Тема 1. Історія й основні напрямки	12	2				10						

біографічних досліджень.												
Тема 2. Біографія як поле психологічної інформації.	16					16						
Тема 3. Методи аналізу біографій	22	2				20						
Разом за змістовим модулем 1	50	4				46						
Змістовний модуль 2. Етичні, правові та професійні стандарти біографічних досліджень												
Тема 1 Сфери застосування біографічного методу в психології.	14	2				12						
Тема 2. Етичні та професійні стандарти біографічних досліджень	14	2				12						
Тема 3. Правові вимоги щодо збору та використанню біографічних даних.	12					12						
Разом за змістовим модулем 2	40	4				36						
Усього годин	90	8				82						

5. Теми семінарських занять
6. Теми практичних занять
7. Теми лабораторних занять
8. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми/ види завдань	Кількість годин
1	Підготовка реферату з ключових тем курсу	20
2	Підготовка конспекту монографії з використанням біографічного методу	20
3.	Обробка біографічних текстів на основі методів кодування згідно з обґрунтованою теорією	20
4	Підготовка з питань заліку	22
	Разом	82

9. Індивідуальне навчально-дослідне завдання

10. Методи навчання – діалогові

11. Методи контролю - залік

12. Питання для підсумкового контролю

1. Історія й основні напрямки біографічних досліджень.
2. Життєвий шлях людини і його біографія.
3. Повсякденна і біографічна свідомість.
4. Соціальний час і час життя.
5. Біографія як поле психологічної інформації.
6. Біографічні події.
7. Життєві обставини.
8. Життєві кризи та їхнє візображення в біографічних самописах
9. Багатофазність життєвого шляху людини.
10. Типологія життєвих описів.
11. Структура життєвого досвіду.
12. Соціальні події у життєписах інформантів
13. Події-вчинки в біографічних часописах
14. Події -враження в біографічних самописах
15. Методи аналізу біографій:
16. Метод ілюстрації,
17. Метод аналізу змісту біографічних даних,
18. Статистичний метод аналізу
19. Типологічний метод аналізу біографічних даних
20. Метод дослідження семантичних полів,
21. Наратив та наративний аналіз біографічних текстів.
22. Правові стандарти біографічних досліджень
23. Сфери застосування біографічного методу в психології.
24. Переваги біографічного методу.
25. Обмеження використання біографічного методу в психології
26. Етичні стандарти біографічних досліджень
27. Професійні стандарти біографічних досліджень
28. Поняття транскрипту в обробці даних біографічних досліджень

29. Правові вимоги щодо збору та використанню біографічних даних
30. Досвід використання біографічних досліджень у першій половині ХХ століття.
31. Фактори зростання інтересу до біографічних методів в різних науках.
32. Життєвий шлях людини в біографічних самоописах.
33. Повсякденна і біографічна свідомість.
34. Психологічний час та його особливості.
35. Біографія як текст.
36. Біографічні ситуації
37. Важкі життєві ситуації у біографічній рефлексії
38. Основні фази та етапи життєвого шляху людини.
39. Типологічність та сценарність життєвих описів.
40. Характеристики та особливості життєвого досвіду.
41. Методи аналізу збору біографічних даних
42. Методи аналізу збору біографічних даних
43. Наративне біографічне інтерв'ю та його особливості
44. Поняття наративної компетентності інформанта
45. Сфери застосування автобіографій у психології.
46. Сфери використання життєописів в психології
47. Біографічний метод як метод якісного дослідження в психології
48. Метафоричні висловлення в прямій і непрямій мові.
49. Аналіз текстів і наративів.
50. Вікові особливості біографічних самоописів.

13. Розподіл балів, які отримують студенти

Поточне тестування та самостійна робота						Модульний контроль	Сума балів
Змістовий модуль №1			Змістовий модуль №2				
T1	T2	T3	T1	T2	T3	10	100
10	20	20	10	20	10		

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для екзамену, курсового проекту (роботи), практики	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю

			повторного складання
0-34	Ф	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

14. Методичне забезпечення

Подшивалкіна, В. І. Авторська програма спецкурсу "Біографічний метод та особливості його застосування у психології" / В. Подшивалкіна

// Психологія і суспільство. – 2004. – №3. – С.126-128.

Подшивалкіна В.И К вопросу об особенностях взаимодействия исследователя и информанта при проведении психологического интервью // Наука і освіта. 2008. № 8-9 – Одеса, 2008.- С. 93-95

Подшивалкіна В.І. Особливості автобіографічних описів // Curriculum vitae. Біографічний метод у гуманітарному знання./ - Одеса, 2009.- С. 28-35

Подшивалкіна В.И Методологические проблемы анализа биографических самоописаний// //Філософські пошуки. Вип. 17- 18. — Л; О.: ІФЛІС-ЛФС "Cogito": Вид-во "Центр Європи", 2004. с.520-526

15. Рекомендована література

Основна

Логинова Н. А. Психобиографический метод исследований и коррекции личности.- Алма-Ата, 2001.- 175 с

Нуркова В.В. Свершенное продолжается: Психология автобиографической памяти личности. М.: Изд-во УРАО, 2000.

Голубович И. В. Биография: силуэт на фоне Humanities (методология анализа в социогуманитарном знании). — Одеса: ФЛП Фридман, 2008. – 372 с.

Биографический метод (ред. Е. Мещеркина, В. Семенова).- М., ИСАН, 1994

Коржикова Е.Ю. Методика "Психологическая автобиография" в психодиагностике жизненных ситуаций. Методическое пособие . Киев, 1994.- 109 с.

Додаткова

Голофаст В.Б. Многообразие биографических повествований // Социологический журнал. 1995. № 1.- С.73-88

Семенова В.В. Биографии и общество: поиски социального в индивидуальном // Социологические чтения. Выпуск 1 . М., 1997 - С. 146-159

Проблемы психологической герменевтики /Под ред. Н.В. Чепелевой – К. :Издательство Национального педагогического университета им. Н.П.

Драгоманова, 2009. – 382 с.

Нарративная психотехнологии /Чепелева Н.В., СмутьсонМ.Л., ШиловськаО.М., Гуцол С.Ю.; под общ. ред. Чепелев Н.В. - М.: Главник, 2007. - 144 с.

- Подшивалкіна В.І. З приводу застосування якісних методів у соціології, або Який досвід ми вивчаємо? //Соціологія: теорія, методи, маркетинг. 2008. №4.- С.197-206
- Ван Дейк Т. Язык. Незнание. Коммуникация. - М.: Прогресс, 1989
- Алексеев К.И. Метафора как объект исследования в философии и психологии // Вопросы психологии. 1996. № 2 .- С. 73-85
- Мухелишвили Н.А., Шрейдер Ю.А. Значение текста как внутренний образ // Вопросы психологии. 1997. № 3.- С.79-91
- Теория метафоры Пер. с англ, франц., нем., исп., польск. - М. 1990. - 512 с.
- Харре Р. Социальная эпистимология : передача знаний посредством речи // Вопросы философии . 1992. № 9 - С.49-62
- Брокмейер Й., Харре Р. Нарратив: проблемы и обещания одной альтернативной парадигмы // Вопросы философии. – 2000. – №3 – С. 29-42.
- Вацлавик П. Конструктивизм и психотерапия //Вопросы психологии. - 2001. - № 5.
- Жорняк Е.С. Нарративная терапия: от дебатов к диалогу //Журнал практической психологии и психоанализа. - 2001. - № 4.
- Калмыкова Е.С., МергенталерЭ. Нарратив в психотерапии: рассказы пациентов о личной истории //Психологический журнал. - 1998. - Т.19. - № 5. - С. 97-103.
- Макаров М.Л. Основы теории дискурса. - М.: ИТДГК "Гнозис", 2003. - 343 с.
- Фридман Дж., Комбс Дж. Конструирование Иных реальностей: истории и рассказы как терапия. - М.: Независимая фирма "Класс", 2001. - 368 с.

Електронні інформаційні ресурси

http://www.spbgik.ru/upload/file/kaf/fis/kaf_fno/kyu_schirina_voss_giz_put_i_tvor_nasl_zab_muz.pdf

<https://cyberleninka.ru/article/n/evolyutsiya-biograficheskogo-metoda-osobnosti-provedeniya-online-intervyu>

<https://cyberleninka.ru/article/n/o-biograficheskom-metode-i-ego-primenenii-v-sotsiologii-molodezhi>